

Przewodnik pedagogiczny

Wspólny dokument dla grup wiekowych 10 – 14 i 15 – 18 lat (przeznaczony dla wychowawców)

TEMAT OGÓLNY:

„**ROCZNICA UCHWALENIA KONWENCJI O PRAWACH DZIECKA**” -
NARYSUJ MI PRAWO...

1 – Kierunki ogólne

W ramach proponowanej tematyki zachęcamy dzieci i młodzież do osobistego zaangażowania się w problematykę praw dziecka i zrozumienia wagi, jaką przypisuje jej Unia Europejska oraz wspólnota międzynarodowa. Temat zachęca również do refleksji nad rolą, którą każdy może i powinien odgrywać w kwestii poszanowania tych praw.

Niniejszy konkurs przyczynia się do **edukacji przyszłego obywatela Europy** poprzez odkrywanie roli instytucji europejskich w ochronie praw podstawowych i praw dziecka.

2 – Wspólna problematyka dla obydwu grup wiekowych

2, 1 – Konwencja o prawach dziecka ma 20 lat:

2, 1, 1 – Rocznica, która wymaga naszego zaangażowania

Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1989 r., ma dwadzieścia lat. **Konwencja jest traktatem międzynarodowym**. Fakt, że dokument ten został ratyfikowany niemal jednomyślnie przez państwa członkowskie ONZ¹, dowodzi, że społeczność międzynarodowa uświadomiła sobie konieczność zapewnienia dzieciom szczególnej ochrony. Uczczenie tej rocznicy wraz z dziećmi potwierdza, że Konwencja ich dotyczy i że są one gotowe **włączyć się**, u boku dorosłych, w starania mające zagwarantować wszystkim dzieciom na świecie możliwość korzystania z praw zawartych w Konwencji.

2, 2 – Konwencja o prawach dziecka wpisuje się w ogólny kontekst praw człowieka

Konwencja o prawach dziecka nie wprowadza nowych praw, odnoszących się w sposób szczególny do dzieci. Dzieci są istotami ludzkimi. Jednak dzieci potrzebują **szczególnej ochrony**, aby faktycznie zapewnić im przysługujące wszystkim prawa. Konwencja określa te prawa, a państwa, które ratyfikowały traktat, zobowiązują się zagwarantować je we wszystkich swoich działaniach.

2,3 – Prawa człowieka

2, 3, 1 – Człowiek ma swoje prawa i powinien szanować prawa innych

W ciągu całej historii ludzkości zawsze istniała grupa ludzi, którzy twierdzili, że każdy człowiek – niezależnie od swojego pochodzenia, kondycji społecznej lub środowiska – ma prawa, których nieuznanie zaprzecza samej istocie człowieczeństwa.²

¹ Tylko dwa kraje – Stany Zjednoczone Ameryki i Somalia – nie ratyfikowały Konwencji, ale jednak podpisały dokument. Status ratyfikacji Konwencji oraz zastrzeżenia sformułowane przez państwa można znaleźć na stronie: http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtmsg_no=IV-11&chapter=4&lang=fr (w języku francuskim) i http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtmsg_no=IV-11&chapter=4&lang=en&clang=en (w języku angielskim)

² Szczegółowe objaśnienia można znaleźć w pracy Jeanne HERSCH pt.: *Le droit d'être un homme*, J.C.Lattès/UNESCO, Paryż, 1968

Prawa te tworzą **granice**, które filozofowie lub prorocy wyznaczają dla **działalności państwa**. Stanowią one także **wymóg moralny dla każdej istoty ludzkiej**, gwarantując **prawa drugiego człowieka**.

Revolucja przemysłowa i wynikające z niej konsekwencje pokazały, że konkretne wdrożenie *praw człowieka* wymaga pewnych warunków wstępnych. Te nowe prawa określa się mianem *praw gospodarczych, społecznych i kulturowych*.

2, 3, 2 – Deklaracja praw

Kolejno tworzone były rozmaite *deklaracje praw człowieka*³. Przyjmując **Powszechną Deklarację Praw Człowieka**⁴ na posiedzeniu Zgromadzenia Ogólnego ONZ w 1948 r., państwa „*podjęły się we współpracy z Organizacją Narodów Zjednoczonych zapewnić powszechne poszanowanie i przestrzeganie praw człowieka i podstawowych wolności*”⁵.

Prawa człowieka ujęte w takiej deklaracji stanowią wymóg moralny nie tylko dla każdej jednostki, będąc gwarancją praw drugiego człowieka, ale także dla państwa. Nie nakładają jednak jeszcze obowiązku prawnego.

2, 3, 3 – Prawa te są powszechne, niezbywalne, niepodzielne i nieulegające przedawnieniu

Prawa człowieka są **powszechne**. Wszystkie kultury i wszystkie cywilizacje zbudowane są na wspólnych fundamentalnych zasadach, które poszczególne deklaracje jedynie formułują.

Prawa człowieka są **niezbywalne**: nie można ich zanegować, zmienić lub odrzucić.

Są **niepodzielne**: wszystkie prawa człowieka są ważne i niemożliwe jest dokonanie selekcji praw, które będą przestrzegane.

Nie ulegają przedawnieniu: można je chwilowo zawiesić tylko w bardzo wyjątkowych okolicznościach.

2, 4 – Europa a prawa człowieka

Poszanowanie praw człowieka jest podstawową zasadą struktur europejskich.

2, 4, 1 – W Radzie Europy

Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności⁶, przyjęta przez Radę Europy w 1950 r., i **Europejska Karta Społeczna (zrewidowana)**⁷ z 1996 r. są obecnie najbardziej kompletnymi i spójnymi tekstami prezentującymi prawa człowieka.

Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności jest **traktatem międzynarodowym**, który nakłada zobowiązania na państwa, które go ratyfikowały. **Europejski Trybunał Praw Człowieka** w Strasburgu czuwa nad przestrzeganiem jej postanowień. Każda osoba fizyczna lub prawna, która uważa, że jej prawa zostały pogwałcone przez jedno z państw członkowskich Rady Europy, może zgłosić sprawę do Trybunału po wyczerpaniu wszystkich środków odwoławczych dostępnych we własnym kraju.

2,4, 2 – Szczególne działania Unii Europejskiej

³ **Najstarszymi deklaracjami są Deklaracja Niepodległości Stanów Zjednoczonych** z 4 lipca 1776 r., a następnie **Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela** powstała 26 sierpnia 1789 r. we Francji.

⁴ <http://www.unhchr.ch/udhr/navigate/alpha.htm>

⁵ Preambuła Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.

⁶ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=005&CM=8&DF=7/8/2008&CL=ENG> (w języku angielskim); <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=005&CM=8&DF=7/8/2008&CL=FRE> (w języku francuskim)

⁷ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=163&CM=1&DF=6/13/2008&CL=FRE> (w języku francuskim); <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=163&CM=1&DF=6/13/2008&CL=ENG> (w języku angielskim)

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej⁸, proklamowana w 2000 r., a następnie w 2007 r., gromadzi w jednym zwięzłym tekście zasadnicze treści zawarte we wcześniejszych aktach europejskich. Trwający obecnie proces ratyfikacji **traktatu lizbońskiego**, którego aneks stanowi Karta, nada jej moc wiążącą. **Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej**⁹, utworzona w 2007 r. w Wiedniu, zapewnia właściwym władzom i instytucjom Unii oraz państw członkowskich wsparcie i dzieli się swoją wiedzą w zakresie praw podstawowych podczas wdrażania prawa wspólnotowego przez te organa.

2,5 – Dlaczego potrzebne są szczególne prawa dla dzieci?

Przekonanie o konieczności szczególnej ochrony praw najstarszych pojawiło się dosyć późno. Dopiero w XX wieku społeczność międzynarodowa zaczęła ostrożnie podążać w tym kierunku.

2, 5, 1 – Krótki zarys historyczny powstania Konwencji o prawach dziecka

▪ Deklaracje „intencyjne”...

W 1948 r. **Powszechna Deklaracja Praw Człowieka** jest objawem woli uznania i ochrony praw dziecka. W istocie podkreśla ona, że „matka i dziecko mają prawo do specjalnej opieki i pomocy” i uznaje rodzinę za „naturalną i podstawową komórkę społeczeństwa”.

W 1959 r. Organizacja Narodów Zjednoczonych przyjęła **Deklarację Praw Dziecka**, lapidarny tekst, który potwierdza, co następuje: „mężczyźni i kobiety ze wszystkich krajów, zważywszy, że ludzkość powinna dać dziecku to, co ma najlepszego, deklarują, że z zaspokojenia tej powinności pod każdym względem uczynią swój obowiązek....”

▪ ... a następnie Konwencja mająca moc wiążącą dla sygnatariuszy

W końcu w 1989 r. Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych przyjęło **Konwencję o prawach dziecka**¹⁰. Zaczęła ona prawnie obowiązywać państwa 2 września 1990 r. Definiuje ona powszechne normy, uznane na arenie międzynarodowej, ustanawiające prawdziwe „prawo do dzieciństwa”. Powtarza prawa zdefiniowane w **Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka**, wzmacnia je i uściśla specyfikę ich stosowania w przypadku dzieci.

Konwencja o prawach dziecka przedstawia pełen wachlarz praw cywilnych, kulturowych, gospodarczych, politycznych i społecznych, opisując je według trzech kryteriów: ochrony, świadczeń, uczestnictwa. Konwencja **jest traktatem międzynarodowym. Stanowi obecnie obowiązujące narzędzie prawne i dotyczy wszystkich dzieci**¹¹.

Posiedzenia **Komitetu Praw Dziecka, powołanego na mocy art. 43 Konwencji**, odbywają się od 1991 roku w Genewie. Organ ten, złożony z niezależnych ekspertów, nadzoruje wypełnianie przez państwa postanowień Konwencji. Wszystkie państwa, które ratyfikowały Konwencję, są zobowiązane przedstawiać Komitetowi raporty opisujące proces wprowadzania w życie praw dziecka. W trakcie pierwszej sesji w 1991 roku Komitet przyjął wytyczne, mające pomóc państwom w prezentowaniu i redagowaniu sprawozdań. Raport powinien wskazywać, z jakimi trudnościami boryka się państwo przy wdrażaniu Konwencji. Komitet oczekuje od państw informacji o ich priorytetach i celach na przyszłość. Zachęca także kraje, aby dołączały do swoich raportów akty prawne i dane statystyczne.¹²

⁸ http://www.europarl.europa.eu/charter/default_fr.htm (we wszystkich językach Unii Europejskiej)

⁹ http://europa.eu/agencies/community_agencies/fra/index_pl.htm

¹⁰ http://www.unhcr.ch/french/html/menu3/b/k2crc_fr.htm Cf. [page1](#) Odnośnik do strony pozwalającej śledzić status ratyfikacji Konwencji i protokołów dodatkowych.

¹¹ **Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności** posiada tę samą moc prawną, lecz obowiązuje jedynie kraje europejskie będące członkami Rady Europy.

¹² Więcej informacji na stronie <http://www2.ohchr.org/french/bodies/crc/> (w języku angielskim, hiszpańskim i francuskim).

Utworzona w 1997 r. w Europie **Europejska Sieć Rzeczników Praw Dziecka** (*European Network of Ombudsmen for Children*¹³) zrzesza niezależne biura założone w krajach europejskich z myślą o pracy na rzecz praw dziecka. Ich współpraca ułatwia dzielenie się strategiami i umożliwia monitorowanie zastosowania postanowień **Konwencji o prawach dziecka**.

2, 5, 2 - Konwencja: prezentacja i analiza¹⁴

Konwencja zawiera 54 artykuły i 2 dobrowolne protokoły dodatkowe. Wyklada ona podstawowe prawa wszystkich dzieci na świecie.

- **Konwencja precyzuje środki realizacji sformułowanych w niej postanowień**
- **Podaje też definicję dziecka.**

Pierwszy artykuł Konwencji definiuje dziecko w następujący sposób: „*każda istota ludzka w wieku poniżej osiemnastu lat, chyba że zgodnie z prawem odnoszącym się do dziecka uzyska ono wcześniej pełnoletność*”. „**Dziecko-żołnierz**”, **dziecko-uchodźca**, **dziecko wyzyskiwane**, **dziecko, wobec którego dopuszczono się gwałtu**, **dziecko deportowane**, **bez względu na kontynent lub środowisko kulturowe**, **z którego pochodzi**, **jest i pozostanie dzieckiem aż do ukończenia 18 roku życia w rozumieniu Konwencji o prawach dziecka**. **W związku z tym przysługuje mu szczególna ochrona.**

- **Konwencja przytacza 3 podstawowe zasady**
 - Prawo do życia, do przeżycia i do rozwoju,
 - Priorytet najlepszego interesu dziecka,
 - Prawo do uczestnictwa.

- **Określa ona prawa cywilne i podstawowe wolności dziecka**

Konwencja poświęca 3 artykuły prawu dziecka do posiadania imienia i tożsamości. Powtarza także wszystkie prawa cywilne i wolności zawarte w rozmaitych międzynarodowych deklaracjach i konwencjach praw człowieka. W celu zapewnienia skutecznego wdrażania tych praw Konwencja definiuje normy minimalne.

- **Konwencja podkreśla wagę rodziny**

Konwencja podkreśla prawo dziecka do życia we własnej rodzinie lub jej odnalezienia w razie konieczności.

Uznaje również wyraźnie, że odpowiedzialność za wychowanie dzieci ponoszą głównie rodzice i zachęca ich do mówienia dziecku o przysługujących mu prawach.

- **Konwencja definiuje normy minimalne w zakresie dobrobytu i zdrowia**

Konwencja przedstawia prawa wypływające z zasady **prawa do życia**: prawo do właściwego odżywiania, miejsca zamieszkania, dostępu do wody i do niezbędnych świadczeń w zakresie opieki zdrowotnej.

Specjalne artykuły traktują o potrzebach dzieci będących uchodźcami, dzieci niepełnosprawnych i dzieci z grup mniejszościowych.

¹³ <http://crin.org/enoc/index.asp>

¹⁴ Animatorzy znajdą szczegółową analizę i użyteczne sugestie na krajowych stronach internetowych UNICEF: <http://www.unicef.org/>.

- **Konwencja potwierdza prawo każdego dziecka do nauki i kultury**

- **Konwencja w szczególny sposób zajmuje się problematyką ochrony dzieci**

Konwencja jednoznacznie gwarantuje dziecku prawo do ochrony przed wszelkimi formami przemocy, złego traktowania, zaniedbania i wyzysku. Konwencja przewiduje specjalną ochronę w czasach konfliktów wojennych i ochronę przed złym traktowaniem dzieci uwięzionych.

Konwencja powtarza zasadę powszechności praw wszystkich osób: wszystkie dzieci, bez względu na pochodzenie, mają takie same prawa.

Konwencja przypomina także, że dzieci mają obowiązek **szanowania praw innych osób**, innych dzieci, dorosłych, a szczególnie swoich rodziców.

- **Państwa są gwarantami skutecznej realizacji tych praw.**

Przez podpisanie i ratyfikowanie Konwencji rządy zaangażowały się w obronę i zagwarantowanie praw dzieci oraz przyjęły na siebie odpowiedzialność za realizację tych zobowiązań przed społecznością międzynarodową.

2, 6 – Konwencja o prawach dziecka jako dokument aktualny i niezbędny

2,6, 1 – W naszych czasach wciąż zbyt często urąga się tym prawom¹⁵

Nawet w naszych wysokorozwiniętych krajach **dzieci cierpią głód**. Ich rodziny żyją poniżej progu ubóstwa. Na całym świecie jedna trzecia dzieci w różnym stopniu cierpi z powodu niedożywienia w ciągu pierwszych pięciu lat życia.¹⁶

W niektórych krajach **dzieci są przymuszane do pracy** w warunkach często niebezpiecznych, co uniemożliwia lub poważnie zakłóca ich **edukację**. Problem ten dotyczy 218 milionów dzieci poniżej piętnastego roku życia.

W krajach dotkniętych wojną dzieci mogą być **wcielane do sił zbrojnych**, więzione itp. ONZ szacuje, że obecnie na świecie jest 300 tysięcy dzieci-żołnierzy.

W niektórych krajach dzieci są **więzione na mocy wyroków prawa ogólnego**. W kilku krajach dzieci są skazywane na karę śmierci.

Niektóre dzieci zmuszane są do żebractwa lub prostytucji, na skutek **wyzysku** przez osoby dorosłe lub gdy popycha je do tego ubóstwo i głód.

Są dzieci **maltretowane**, czasami nawet we własnych rodzinach.

2, 6, 2 – Upowszechnianie znajomości Konwencji o prawach dziecka

Świętowanie tej rocznicy pozwoli **podkreślić, że Konwencja jest aktualnym dokumentem**, przypomnieć, że istnieją środki umożliwiające walkę z naruszeniami praw dziecka oraz że należy **wymagać od państw konkretnych działań przewidzianych w Konwencji**.

2, 7 – Rola Unii Europejskiej

Unia Europejska wyznaczyła sobie misję (art. 29 *Traktatu o Unii Europejskiej*¹⁷ i art. 24 Karty Praw Podstawowych UE) ochrony dzieci. Decyzje te, przełożone na ustawodawstwo 27 państw

¹⁵ http://europa.eu/legislation_summaries/human_rights/fundamental_rights_within_european_union/r12555_fr.htm

¹⁶ Unia Europejska zdecydowała, że rok 2010 będzie poświęcony walce z ubóstwem i wyłączeniem społecznym: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=pl&catId=637>.

¹⁷ http://europa.eu/abc/treaties/index_pl.htm

członkowskich Unii, stanowią najbardziej rozbudowany na świecie system prawny chroniący dzieciństwo¹⁸.

W kierunku strategii dotyczącej praw dziecka

W komunikacie z 26 stycznia 2005 r. definiującym „Strategiczne cele na lata 2005-2009”

Przewodniczący Komisji Europejskiej pisał: „Szczególnym priorytetem powinna być skuteczna ochrona dzieci, zarówno w odniesieniu do ekonomicznego wyzysku, jak i wszystkich form wykorzystywania, a Unia powinna tu służyć za przykład dla reszty świata...”.

Komunikat Komisji Europejskiej z 4 lipca 2006 r. definiuje główne linie strategiczne wspólne dla całej Unii¹⁹.

„Unia może wspierać państwa członkowskie w ich wysiłkach, zarówno pomagając im uwzględnić prawa dziecka w ich działaniach podejmowanych w różnych dziedzinach, jak i umożliwiając wymianę wiedzy, co pozwoli państwom członkowskim zidentyfikować i przyjąć wiele wzorcowych praktyk stosowanych na terenie całej Unii Europejskiej. Takie podejście, oparte na zakrojonym na szeroką skalę i skoordynowanym działaniu, podniosłoby wartość wysiłków państw członkowskich i przyczyniłoby się do większego uznania i poszanowania zasad Konwencji o prawach dziecka ONZ zarówno w Unii Europejskiej, jak i poza jej granicami.”

Zaangażowanie Unii Europejskiej przejawia się w organizowaniu i gwarantowaniu ochrony praw najłabszych, szczególnie dzieci.

Przyłączając się do obchodów dwudziestej rocznicy Konwencji o prawach dziecka, wychowawcy, społeczeństwo europejskie, wszystkie dzieci Europy angażują się w pracę na rzecz jej skutecznego wdrożenia w Europie i na świecie.

3 - Podejście konceptualne: odkrycie praw dziecka jest uprzywilejowanym podejściem do praw człowieka

3, 1 – Progresywne podejście konceptualne – od szczegółu do ogółu

Ze względu na specyfikę nauczania problematyki praw człowieka wychowawca musi obrać podejście, w którym poszanowanie istoty ludzkiej stanowi centralny punkt działań pedagogicznych. Oznacza to, że relacje pomiędzy wychowawcą a dziećmi oraz kontakty pomiędzy samymi dorosłymi, którzy je otaczają, powinny być nacechowane wzajemnym szacunkiem i gotowością do słuchania innych.

Wychowanie to wpisuje się w proces, który zaczyna się już we wczesnym dzieciństwie i trwa przez całe życie. Stopień zrozumienia przez dzieci pojęcia „praw człowieka” zależy od ich wieku. Rodzice i wychowawcy powinni dostosować do stopnia dojrzałości każdego dziecka tematy, które z nim poruszają, odpowiedzi, jakich udzielają na zadawane pytania, oraz metody, które w tym celu wykorzystują.

Uczestnictwo w konkursie jest ważnym momentem, wynikającym ze szczególnej okazji, jaką są międzynarodowe obchody rocznicy przyjęcia Konwencji i mobilizującym w krótkim okresie całe szkolnictwo. Powinno się ono jednak **wpisywać w trwały i ciągły proces wychowawczy.**

3, 2 – Etapy i strategie nauczania problematyki praw człowieka

- **Już od najmłodszych lat – wychowanie uwalniające na spotkania z innym człowiekiem i skłaniające do poszanowania praw innych dzieci...**

Funkcją wszelkich procesów wychowawczych jest pomoc każdemu dziecku w **kreowaniu swojej tożsamości**. Pogłębianiu znajomości siebie towarzyszy odkrywanie różnic. Budowanie tożsamości

¹⁸ Wszystkie postanowienia podjęte przez Unię Europejską są dostępne we wszystkich językach na następującej stronie: http://eur-lex.europa.eu/pl/dossier/dossier_30.htm

¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006DC0367:PL:NOT>

i akceptowanie odrębności uzupełniają się wzajemnie. Tworząc własną tożsamość, każdy człowiek nazywa siebie samego, ale jednocześnie uczy się określać i **akceptować innego człowieka wraz z jego odrębnymi cechami** społecznymi, etnicznymi, regionalnymi, kulturowymi, seksualnymi lub pokoleniowymi.

Budowanie tożsamości polega na odkrywaniu wszystkiego tego, co łączy jedną osobę z drugą w ramach ich odrębności i różnic. Proces ten stanowi pierwszy krok ku nauczaniu o prawach człowieka, wychowaniu w **poszanowaniu każdej osoby i respektowaniu praw innych**.

Dla małego dziecka tym „innym” będzie drugie dziecko z jego rodziny, albo spotkane w żłobku, w przedszkolu, w szkole lub na ulicy. Nawiąże ono z owymi innymi dziećmi pewne relacje i musi nauczyć się uszanować ich odrębność.

Jednocześnie już od tak wczesnego wieku dzieci przygotowują się do odkrywania prawa, poprzez zabawę i nauczanie o konieczności przestrzegania wspólnych reguł.

▪ **Począwszy od 10 roku życia – odkrywanie prawa**

Nauczanie problematyki praw człowieka już od okresu wczesnej nastoletniości wpisuje się w odkrywanie „dialogu międzykulturowego”. Jest to konieczne w dużej liczbie szkół w naszych europejskich krajach.²⁰

Powyżej jedenastego roku życia należy rozważyć odkrywanie tekstów mówiących o poszanowaniu praw człowieka. Przystudiowanie międzynarodowej *Konwencji o prawach dziecka* pozwala zainscenizować konkretne sytuacje bliskie problemom i wiedzy dzieci, a więc przyswoić sobie umiejętności z programu.²¹

Niezbędne jest, aby dzieci zrozumiały, że prawa zawarte w Konwencji są prawami powszechnymi, że są to prawa wszystkich dzieci bez względu na ich język, kulturę lub wyznanie, że są to także prawa innych dzieci i każdy ma obowiązek je szanować.

▪ **Po ukończeniu 15 roku życia – poznanie i zrozumienie zasad i mechanizmów prawnych ochrony praw każdego człowieka**

Młodzież musi zrozumieć zasady **powszechności, nienaruszalności, niepodzielności, nieprzedawniania się** praw człowieka.

Młodzi ludzie powinni zdać sobie sprawę, że zasady te **przenikają wszystkie kultury** i wszystkie opinie filozoficzne lub religijne. **Prawa dziecka, jak prawa człowieka, są powszechne – są znakiem naszego wspólnego człowieczeństwa.**

Młodzi mogą i powinni zrozumieć **różnicę** pomiędzy **deklaracją**, która jest sformułowaniem ogólnej zasady, a **konwencją**, która jest traktatem nakładającym zobowiązania na państwa.²²

Przypominając młodym, że prawa dziecka, jak i ogólnie pojęte prawa człowieka, są przede wszystkim prawami innej osoby, które każdy powinien respektować, uświadamiamy im, że rolą państwa jest konkretne wcielenie w życie praw wszystkich osób żyjących na ich terytorium.

²⁰ **Biała księga nt. dialogu międzykulturowego Rady Europy** proponuje użyteczne definicje i strategie wdrożeniowe.

W języku angielskim: http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/Source/White%20Paper_final_revised_EN.pdf

W języku francuskim: http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/Source/White%20Paper_final_revised_FR.pdf

Przykłady dobrych praktyk na stronie Rady Europy pod adresem:

http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/goodpractice_FR.asp.

²¹ Strona UNICEF jest dostępna w języku arabskim: <http://www.unicef.org/arabic/>. Jeżeli niektóre dzieci z grupy lub klasy są arabskojęzyczne, można przeprowadzić interesujące ćwiczenie i wyświetlić za pomocą projektora stronę główną: dzieci umiające czytać po arabsku i rozumiejące ten język zostaną dowartościowane w oczach grupy, a klasa łatwiej zrozumie pojęcie powszechności praw dziecka, a więc praw człowieka.

²² Por. powyżej 2, 5, 1.

3, 3 – Unia Europejska umieszcza prawa człowieka wśród swoich priorytetów

Niniejszy konkurs jest okazją do podkreślania szczególnej roli i miejsca Europy w promowaniu i ochronie praw człowieka.

Europa połączyła się i zbudowała Unię Europejską na fundamencie wartości, wśród których na pierwsze miejsce wysuwa się obrona praw człowieka. Prawa te nie są wynalazkiem europejskim: mają charakter powszechny i stanowią dziedzictwo całej ludzkości.

Jednak Europejczycy potrafili wyciągnąć naukę ze swojej historii i pojęli wagę dialogu oraz poszanowania praw człowieka. Dlatego też **Unia Europejska dysponuje bezprecedensowym arsenałem prawnym** w obronie wszystkich osób, a w szczególności tych najsłabszych.

W kwestii praw człowieka **Europa** jest godnym naśladowania **przykładem wcielania w życie powszechnych zasad**, przy stałym dążeniu do ich ulepszania i uściślenia.

4 – Plany dydaktyczne: zasady ogólne

4, 1 – Źródła i bibliografia

- **Bezpośrednie odnośniki do stron internetowych** (większość z nich wielojęzyczna, chyba że wskazano inaczej) uściślające rozmaite kwestie i umożliwiające pobranie głównych dokumentów **znajdują się w pierwszej części tego przewodnika, a Konwencja o prawach dziecka** jest dostępna na stronie konkursu we wszystkich językach Unii.
- Strony Unii Europejskiej <http://europa.eu.int> i Rady Europy <http://www.coe.int>.
- Komunikat „**W kierunku strategii dotyczącej praw dziecka**” http://europa.eu/legislation_summaries/human_rights/fundamental_rights_within_european_union/r12555_fr.htm dostarczy wychowawcom licznych sugestii. Następujący adres: http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/children/fsj_children_intro_en.htm zawiera odnośniki do Komunikatu przeznaczonego dla dzieci: „*TY i UE. Wiedzieć więcej i wyrazić swoje zdanie. Polityka Komisji Europejskiej na rzecz praw dziecka*.” (Do pobrania w 20 językach Unii Europejskiej).
- Na międzynarodowym portalu UNICEF <http://www.unicef.org/> znaleźć można odnośniki do stron głównych komitetów krajowych oraz do najważniejszych organizacji działających na rzecz promocji i obrony praw dziecka²³. Zawiera on też strony przeznaczone dla dzieci pod następującym adresem: http://www.unicef.org/french/crc/index_30160.html i prezentację multimedialną o Konwencji o prawach dziecka w języku angielskim.
- Pisma Janusza KORCZAKA i Jeanne HERSCH²⁴. Jej dzieło „*Prawo do bycia człowiekiem*”²⁵ jest prawdziwą antologią myśli ludzkiej w dziedzinie praw człowieka.

4, 2 – Działania dydaktyczne

- W ramach konkursu niemożliwe jest zajęcie się całością problematyki, która została jedynie zasygnalizowana w powyższym zwięzłym przypomnieniu. Należy koniecznie uczulić młodzież uczestniczącą w konkursie na problematykę praw człowieka i zaznajomić ją z podstawami historii budowania wspólnej Europy²⁶.
- Z uwagi na specyfikę tematu zaleca się pracę w mniejszych grupach.
- Animator powinien również wnieść niezbędny wkład wiedzy, podając bezpośrednio adres strony internetowej, do której należy się odnieść, lub samemu przekazując odpowiednie informacje.
- Niewielkim grupom złożonym z 4 przedstawicieli młodzieży będzie towarzyszyć dorosły asystent (rodzic, przedstawiciel specjalistycznego stowarzyszenia, osoba wykwalifikowana). Otwarcie się na osoby z zewnątrz systemu szkolnictwa wpisuje się w prostej linii w zalecenia Konwencji o prawach dziecka.

²³ Szczególnie do *Informacyjnej Sieci Praw Dziecka (CRIN)*. <http://www.crin.org/index.asp>.

²⁴ Jeanne Hersch i Janusz KORCZAK to dwie ważne osobowości, które odegrały istotną rolę w kwestii obrony dzieci, przyczyniwszy się do powstania praw dziecka. Jeanne Hersch (biografia i bibliografia w języku niemieckim, angielskim i francuskim w Wikipedii): http://fr.wikipedia.org/wiki/Jeanne_Hersch lub pod adresem: <http://www.aidh.org/>. Janusz KORCZAK. Biografia, bibliografia i odnośniki do stron w języku niemieckim, angielskim, francuskim i innych językach pod adresem <http://www.aidh.org/korczak/>. Jego dzieła zebrane są dostępne w języku polskim (*Janusz KORCZAK, DZIEŁA*, Instytut Badań Edukacyjnych, Instytut Badań Literackich PAN i Międzynarodowe Stowarzyszenie im. Janusza Korczaka — Komitet redakcyjny: Aleksander Lewin, przewodniczący, Hanna Kirchner i Stefan Wołoszyn; Marta Ciesielska, sekretarz — Oficyna Wydawnicza Latona, Warszawa, 1992), a wiele z nich zostało przetłumaczonych na liczne języki Unii Europejskiej.

²⁵ Jeanne HERSCH *Le droit d'être un homme*, J.C.Lattès/UNESCO, Paryż, 1968.

²⁶ Por. *Podejście konceptualne* proponowane powyżej.

- Pierwszeństwo będą miały doświadczenia, wiadomości czerpane z mediów (przede wszystkim z Internetu) i umiejętności poszukiwania oraz refleksji młodych ludzi.
- Prezentacje przygotowane przez młodzież, teatralne inscenizacje itp. będą w szerokim stopniu wykorzystywane w celu utożsamienia się z przedstawianymi koncepcjami.

5 – Propozycja planu dydaktycznego (dla grupy wiekowej 10 - 14 lat)²⁷

5, 1 – Cele ogólne, kryteria powodzenia i kryteria oceny przez jury

CELE OGÓLNE

- Zrozumieć, że każda osoba ma prawa i że każdy ma obowiązek poszanowania praw innych.
- Zrozumieć konieczność określenia szczególnych praw przysługujących dzieciom.
- Odkryć, że prawa człowieka są to prawa uznane i „zadeklarowane” przez państwa i instytucje międzynarodowe, a prawa dziecka są ich częścią.
- Odkryć i zrozumieć główny zarys Konwencji o prawach dziecka i specjalnych konwencji międzynarodowych.
- Odkryć sposób działania instytucji europejskich, a szczególnie Unii Europejskiej.

²⁷ Zaleca się animatorom zapoznanie się z planami dydaktycznymi dla obydwu grup wiekowych (10 – 14 lat i 15 – 18 lat).

KRYTERIA POWODZENIA

Od samego początku uczniowie zostaną poinformowani przez nauczyciela lub animatora o celach konkursu i oczekiwaniach jury.

Oczekiwania	Wymagania Kryteria powodzenia	Elementy podlegające obserwacji i umożliwiające ocenę każdej pracy
Działania do przeprowadzenia	Uda się, jeśli...	
Plakat ilustrujący jedno z praw dziecka z Konwencji o prawach dziecka	<ul style="list-style-type: none">a. Plakat jest zgodny z intencją obchodów 20. rocznicy Konwencjib. Plakat może być wykorzystany do promowania praw dziecka.	<ul style="list-style-type: none">a. Można rozpoznać przedstawione prawo. Prawo to faktycznie figuruje w Konwencji.b. Czytelność przekazu. Jakość plastyczna wykonania.
Tekst prezentacji	<ul style="list-style-type: none">a. Tekst prezentacji potwierdza, że dobrze zrozumiano problematykę praw dziecka.b. Tekst prezentacji jasno opisuje etapy realizacji pracy.c. Tekst prezentacji świadczy o znajomości Konwencji.d. Tekst prezentacji świadczy o znajomości działań Unii Europejskiej w zakresie zilustrowanego graficznie prawa.	<ul style="list-style-type: none">a. Wspomniano o innych prawach, dostrzegalne jest osobiste zaangażowanie.b. Praca jest grupowa, a rola dorosłego asystenta jasno określona.c. Wyraźne odniesienie do numeru ilustrowanego prawa, przedstawione umotywowanie wyboru.d. Tekst prezentacji przejrzyste to wyjaśnia.

5, 2 – Plan

Sesja pierwsza

Pierwsza sesja zostanie poświęcona odkrywaniu problematyki i źródeł w postaci dokumentów oraz zbiorowemu zdefiniowaniu przez grupy złożone z 4 uczniów metodologii, którą zastosują w celu spełnienia wymogów określonych w „kryteriach powodzenia”.

1. Materiały:

- Tablica z doczepionym blokiem papieru
- Formularze odpowiedzi do quizu
- Papier do brudnopisu
- „Konwencja o prawach dziecka”, wywieszona w klasie.
- Jeżeli istnieje taka możliwość, projektor i szerokopasmowy dostęp do Internetu.

2. Dokumentacja

Dostępne dokumenty, które należy wyświetlić całej grupie.

- „Powszechna Deklaracja Praw Człowieka”
- „Konwencja o prawach dziecka”

Każda z grup roboczych powinna otrzymać po jednym egzemplarzu poniższych dokumentów.

- Treść art. 25 i 26 „Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka”
- Treść „Konwencji o prawach dziecka”
- Treść art. 24 „Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej”

Każdy dorosły asystent posiada egzemplarz tekstu z opisem konkursu podpisanym przez komisarza UE oraz dokument z „kryteriami powodzenia”²⁸.

3. Organizacja grupy lub klasy

Należy mieć do dyspozycji pracownię, gdzie małe grupy będą w stanie widzieć ekran w trakcie pracy z całą klasą.

1. Czas trwania: 2 godziny²⁹.
2. Przebieg

W całej klasie

Krótkie wprowadzenie

Wyświetlenie pierwszego „quizu”. Indywidualne odpowiedzi na papierze.

Praca zespołowa.

Wyświetlenie art. 1 „Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka”.

Odczytanie artykułu na głos przez dziecko.

Wyłonienie najważniejszych słów i zapisanie ich na tablicy.

Wyświetlenie art. 2.

Odczytanie artykułu na głos przez dziecko.

²⁸ Por. powyżej i 4, 4.

²⁹ Można przeprowadzić wszystkie etapy podczas dwóch sesji jednogodzinnych.

Sformułowanie definicji pojęcia **powszechności**.

Wyświetlenie art. 25 i 26 oraz rozdanie każdej małej grupie dokumentów z treścią tych dwóch artykułów.

Zanotowanie na tablicy wyrażenia „*zapewnić specjalną pomoc*”.

W grupach roboczych

Zbiorowe redagowanie 3 zdań w celu przedstawienia praw, które Powszechna Deklaracja przyznaje dzieciom.

W całej klasie

Praca zespołowa nad zebraniem wyników i zapisanie ich na tablicy.

Konwencja o prawach dziecka

Wyświetlenie i lektura na głos (**artykuł po artykule**) *Konwencji o prawach dziecka*³⁰.

Zbiorowa dyskusja i zapisanie głównych uwag na tablicy.

W grupach roboczych

Dzieci przy każdym artykule notują, czy uważają, że jego treść odnosi się do nich, lub czy znają (**bez podawania nazwiska**) dziecko lub nastolatka, do którego odnosi się treść tego artykułu.

Należy zebrać odpowiedzi od całej grupy i zapisać w sprawozdaniu.

Konkurs W grupach roboczych

Odczytanie treści opisu konkursu. Dyskusja.

Przedstawienie „kryteriów powodzenia”.

Grupa wyznacza „sekretarza sesji”.

Zbiorowe wypracowanie strategii w celu:

- Wybrania tematu do ilustracji,
- Jak najlepszego zilustrowania tematu.

Temat zostanie ostatecznie wybrany dopiero w trakcie trzeciej sesji.

„Sekretarz sesji” odczytuje swoje notatki.

Na przyszłą sesję: **poszukać przykładów naruszania praw dziecka i przynieść wszystkie znalezione dokumenty**.

Sesja druga

1. Czas trwania: 2 *godziny*
2. Przebieg

W grupach roboczych

Odczytanie notatek sporządzonych przez „sekretarza sesji”.

Wyznaczenie nowego sekretarza.

Każda grupa, na podstawie artykułów prasowych i znalezionej dokumentacji, sporządza listę konkretnych sytuacji ilustrujących naruszanie prawa:

- w najbliższym otoczeniu uczniów,

³⁰ Ta czynność zajmuje dużo czasu, lecz pozwala na lepsze ogólne zrozumienie tekstu.

- w kraju,
- w Europie.

Każda grupa wybiera jedną spośród przytoczonych przez siebie sytuacji i przygotowuje:

- inscenizację, aby przedstawić tę sytuację całej klasie lub grupie,
- krótki tekst, zredagowany w formie komunikatu prasowego.

W całej klasie

Każda grupa robocza przedstawia, w formie scenki, wybraną sytuację i obwieszcza swój „komunikat prasowy”.

Ogólna dyskusja i wspólne podsumowanie.

W grupach roboczych

Klasyfikacja „komunikatów prasowych” według artykułów Konwencji.

W ramach przygotowań do następnej sesji dzieci poszukają elementów umożliwiających odpowiedź na pytanie: „*Jak Unia Europejska działa na rzecz dzieci?*”.

„Sekretarz sesji” odczytuje swoje notatki.

Sesja trzecia

1. Czas trwania: 2 godziny.
2. Przebieg

W grupach roboczych

Odczytanie notatek sporządzonych w czasie wcześniejszych sesji.

Wyznaczenie nowego sekretarza.

Klasyfikacja tematyczna i selekcja odpowiedzi dzieci na pytania postawione na końcu poprzedniej sesji.

Prezentacja art. 24 „*Karty Praw Podstawowych*”. Odczytanie na głos.

Przypomnienie całości treści „*Konwencji o prawach dziecka*”.

Cicha lektura wszystkich artykułów.

Rozpoznanie praw ustanowionych przez oba teksty i podkreślenie kilku najważniejszych haseł: uwidocznienie zgodności pomiędzy obydwojema tekstami.

W całej klasie

Zbiorowa analiza rezultatów.

Zapisanie rezultatów na papierowych arkuszach na tablicy:

Najważniejsze hasła z „Karty”	Odpowiadające im artykuły z „Konwencji”
„ochrona”	Art. 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38
„wyrażać swoje poglądy”	Art. 12, 13, 14
„opieka”, „dobro”	Art. 23, 24
„związek i kontakt z rodzicami”	Art. 9, 10
„najlepszy interes dziecka”	Art. 3

Wyświetlenie drugiego „quizu”. Indywidualne odpowiedzi na papierze

Praca zespołowa nad wynikami.

W grupach roboczych

Odczytanie „kryteriów powodzenia”.

„Które prawo pragniemy zilustrować? Dlaczego?”

Czwarty członek grupy ma za zadanie notować odpowiedzi wszystkich uczniów.

- Synteza i wybór tematu (czuwać nad wykonalnością plakatu).
- Zbiorowe redagowanie listy argumentów motywujących wybór (cztery linie).
- Zredagowanie i sformułowanie planu zadań do wykonania przy pracy nad plakatem oraz podział zadań pomiędzy członków grupy.

Sesja czwarta

1. Czas trwania: 2 *godziny*

2. Przebieg

W grupach roboczych

Szybkie odczytanie notatek sporządzonych przez ostatniego „sekretarza sesji”.

Powtórzenie planu i kontrola zadań powierzonych poszczególnym uczestnikom.

Wykonanie plakatu.

Wykonanie czystopisu tekstu prezentacji.

W całej klasie

Wystawa plakatów.

Każda grupa przedstawia rezultaty swojej pracy i czyta przygotowany tekst prezentacji.

Ogólna dyskusja.

W grupach roboczych

Każda grupa wnosi ewentualne poprawki i uzupełnienia do tekstu prezentacji.

6 – Propozycja planu dydaktycznego (dla grupy wiekowej 15 - 18 lat)

6, 1 – Cele ogólne, kryteria powodzenia i kryteria oceny przez jury

CELE OGÓLNE

- Zrozumieć, że filarami struktur europejskich są państwo prawa, demokracja i poszanowanie praw człowieka.
- Przypomnieć, że prawa człowieka są prawami uznanymi przez państwa i instytucje międzynarodowe.
- Zrozumieć konieczność określenia szczególnych praw przysługujących dzieciom.
- Zapoznać się z Konwencją o prawach dziecka.
- Poznać sposób działania instytucji europejskich, a szczególnie Unii Europejskiej.
- **Zrozumieć znaczenie działań Unii Europejskiej w dziedzinie prawa.**
- Przyczynić się do budowania aktywnego i odpowiedzialnego obywatelstwa europejskiego.

KRYTERIA POWODZENIA

Od samego początku uczniowie zostaną poinformowani przez animatora o celach konkursu i oczekiwaniach jury.

Oczekiwania	Wymagania Kryteria powodzenia	Elementy podlegające obserwacji umożliwiające ocenę każdej pracy
Działania do przeprowadzenia	Uda się, jeśli...	
Plakat ilustrujący jedno z praw dziecka z Konwencji o prawach dziecka	<ul style="list-style-type: none">a. Plakat jest zgodny z intencją obchodów 20. rocznicy Konwencjib. Plakat może być wykorzystany do promowania praw dziecka.	<ul style="list-style-type: none">a. Można rozpoznać przedstawione prawo. Prawo to faktycznie figuruje w Konwencji.b. Czytelność przekazu. Jakość plastyczna wykonania.
Tekst prezentacji	<ul style="list-style-type: none">a. Tekst prezentacji świadczy o tym, że problematyka praw dziecka została dobrze zrozumiana i umieszczona w ogólnym kontekście praw człowieka.b. Praca jest owocem zbiorowej refleksji.c. Tekst prezentacji świadczy o pogłębionej znajomości Konwencji.d. Tekst prezentacji odnosi się do Unii Europejskiej w zakresie ilustrowanego prawa.	<ul style="list-style-type: none">a. Świadome przytaczanie ogólnych cech praw człowieka, a w szczególności ich powszechności.b. Etapy pracy grupowej zostały opisane, motywacje wyboru danego prawa – wyraźnie wskazane, a rola dorosłego asystenta – jasno określona.c. Tekst i/lub plakat zawiera wyraźne odniesienie do numeru ilustrowanego prawa. Praca zawiera jasne uzasadnienie dokonanego wyboru.d. Świadomie wspomniano o Karcie Praw Podstawowych lub działaniach Unii Europejskiej w dziedzinie zilustrowanego prawa.

6, 2 – Plan

Sesja pierwsza

Pierwsza sesja zostanie poświęcona odkrywaniu tematu, źródeł w postaci dokumentów oraz zbiorowemu zdefiniowaniu przez każdą grupę metodologii, która zostanie zastosowana.

Materiały:

- Tablica z doczepionym blokiem papieru
- Formularze odpowiedzi do quizu
- Papier do brudnopisu
- „Konwencja o prawach dziecka” i „Karta Praw Podstawowych” wywieszona w miejscu pracy.
- Projektor i szerokopasmowy dostęp do Internetu.

Dokumentacja

Dostępne dokumenty, które należy wyświetlić całej grupie:

- „Konwencja o prawach dziecka”
- „Powszechna Deklaracja Praw Człowieka”
- „Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności” (nazywana po prostu „Europejską Konwencją Praw Człowieka”).

Każdy spośród młodych uczestników powinien otrzymać po jednym egzemplarzu poniższych dokumentów.

- Art. 25 i 26 „Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka”
- „Konwencja o prawach dziecka”
- „Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej”.

Każdy dorosły asystent posiada egzemplarz tekstu z opisem³¹ konkursu podpisanym przez komisarza UE oraz dokument z „kryteriami powodzenia”.

Inne przydatne dokumenty.

Kilka przykładów orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczących danego kraju.³²

Przebieg

1. Organizacja grupy lub klasy

Należy mieć do dyspozycji pracownię, gdzie małe grupy będą w stanie widzieć ekran w trakcie pracy z całą klasą.

2. Czas trwania: 2 godziny
3. Przebieg

W całej klasie

Krótkie wprowadzenie

Wyświetlenie pierwszego „quizu”. Indywidualne odpowiedzi na papierze

³¹ Do pobrania na stronie internetowej konkursu.

³² Dostępne pod następującym adresem:

<http://www.echr.coe.int/ECHR/FR/Header/Case-Law/HUDOC/HUDOC+database/> (w języku francuskim)

<http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Case-Law/Hudoc/Hudoc+database/> (w języku angielskim).

Praca zespołowa nad wynikami.

W grupach roboczych

Grupa wyznacza sekretarza sesji, który podsumowuje wnioski.

Cicha analiza „**Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka**”

„*Które artykuły świadczą o powszechnym charakterze praw człowieka?*”. Młodzież stwierdza, że chodzi o dwa pierwsze artykuły.

Odczytanie art. 29, ust. 1 i 2.

Młodzież stwierdza, że podstawowym obowiązkiem wszystkich ludzi jest poszanowanie praw innych osób.

Wyszukanie w Deklaracji treści, które wskazują na to, że Deklaracja ta nie jest traktatem i nie ma charakteru wiążącego. Odczytanie i skomentowanie ostatniego akapitu preambuły: podkreślenie słów „*wspólny najwyższy cel*”, „*wszyscy(...) dążyli*” itp.

W całej klasie

Praca zespołowa i zapisanie na tablicy wniosków płynących z pierwszej sesji.

W grupach roboczych

Ten sam przebieg pracy z „**Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności**”

Wykazać postęp: podkreślić, że ten dokument niesie ze sobą pewne zobowiązania, które należy wypełniać.

W całej klasie

Praca zespołowa i zapisanie wniosków na tablicy.

Wyświetlenie strony głównej witryny Europejskiego Trybunału Praw Człowieka³³. Określenie misji Trybunału i poinstruowanie młodzieży, aby wyszukała przed następną sesją przykłady orzecznictwa Trybunału dotyczące ich kraju.

W całej klasie

Praca zespołowa i zapisanie na tablicy wniosków płynących z pierwszej sesji.

Przykład:

- **Konwencja jest traktatem posiadającym moc wiążącą i wprowadza skuteczniejszą ochronę niż deklaracja.**
- Od 1950 r. prawa obywateli państw członkowskich Rady Europy są chronione traktatem międzynarodowym.

Wyświetlenie Konwencji o prawach dziecka

Podkreślenie, że chodzi o traktat międzynarodowy, podobnie jak w przypadku *Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*.

Zachęca się młodzież do przeczytania jej na następną sesję.

W grupach roboczych

³³ <http://www.echr.coe.int/ECHR/FR/Header/The+Court/Introduction/Information+documents/> (w języku francuskim)
<http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/The+Court/Introduction/Information+documents/> (w języku angielskim)

Konkurs

Przedstawienie treści opisu konkursu. Dyskusja.

Przedstawienie „kryteriów powodzenia”.

Grupa wyznacza „sekretarza sesji”, a następnie młodzież **podejmuje zbiorową decyzję dotyczącą najlepszej strategii** w celu:

- Wybrania tematu,
- Jak najlepszego zilustrowania tematu.

Podział pracy polegającej na poszukiwaniu materiałów przed następną sesją. Chodzi o zaczerpnięte z mediów przykłady konkretnych sytuacji, które odnoszą się do praw dziecka.

Należy poinformować grupę, że tematyka plakatu zostanie wybrana podczas trzeciej sesji.

„Sekretarz sesji” odczytuje swoje notatki.

Sesja druga

1. Czas trwania: 2 godziny
2. Przebieg

Podczas całego następnego etapu należy wyświetlać tekst *Konwencji o prawach dziecka*³⁴.

W grupach roboczych

Odczytanie notatek sporządzonych podczas pierwszej sesji i wyznaczenie nowego sekretarza.

Przypomnienie treści „*Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka*”: szczegółowa lektura art. 25 i 26.

Należy podkreślić pojęcie „*specjalnej ochrony*” zamieszczone w art. 25 Deklaracji.

Cicha lektura Konwencji o prawach dziecka.

Każdy uczestnik notuje na piśmie pięć artykułów, które go szczególnie zafrapowały.

Praca zespołowa.

Dyskusja na temat definicji dziecka (art. 1).

Grupa sporządza typologię praw gwarantowanych.³⁵

Każdy z uczestników notuje na piśmie przy każdym artykule, czy uważa, że jego treść w szczególności się do niego odnosi, czy zna dziecko lub nastolatka, do którego odnosi się treść tego artykułu, lub czy zna z mediów przykłady pogwałcenia praw uznanych w Konwencji.

Wymiana w zespole odpowiedzi sklasyfikowanych według wcześniej opracowanej metodologii.

Rozdanie uczestnikom „*Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej*”. Określenie jej statusu.

Odczytanie na głos art. 24.

Dyskusja i wypracowanie wniosków:

W całej klasie

Praca zespołowa i zapisanie wniosków na tablicy.

W grupach roboczych

³⁴ Użyteczne byłoby odczytanie na głos wszystkich 54 artykułów, lecz lektura zabrałaby zbyt dużo czasu.

³⁵ Por. powyżej rozdział poświęcony problematyce oraz strona internetowa UNICEF, gdzie zaproponowano szczegółowe klucze analizy.

„Sekretarz sesji” odczytuje swoje notatki. Grupa je zatwierdza.

Na przyszłą sesję: wyszukać konkretne przykłady naruszania praw nastolatków.

Sesja trzecia

1. Czas trwania: 2 *godziny*
2. Przebieg

W grupach roboczych

Odczytanie notatek sporządzonych w czasie dwóch wcześniejszych sesji.

Wyznaczenie nowego sekretarza.

Każda grupa, na podstawie artykułów prasowych i znalezionej dokumentacji, sporządza szczegółową listę konkretnych sytuacji ilustrujących naruszanie prawa.

Sporządza także listę konkretnych sytuacji przedstawiających przestrzeganie prawa.

Każda grupa wybiera następnie sposób przedstawienia jednej z tych konkretnych sytuacji na forum klasy (odegranie scenki, afisz, pantomima itp.).

W całej klasie

Każda grupa robocza przedstawia swoją pracę, wyjaśnia motywy wyborów i odpowiada na pytania postawione przez inne grupy.

Wspólne podsumowanie.

W grupach roboczych

Analiza różnych prezentacji. Klasyfikacja według artykułów Konwencji.

W całej klasie

Praca zespołowa.

Wyświetlenie drugiego „quizu”. Indywidualne odpowiedzi na papierze.

Praca zespołowa.

W grupach roboczych

Odczytanie „kryteriów powodzenia” i notatek „sekretarza sesji”.

„*Które prawo pragniemy zilustrować? Jak? Dlaczego?*”

Czwarty członek grupy notuje odpowiedzi wszystkich.

- Synteza i wybór tematu (czuwać nad wykonalnością plakatu).
- Zbiorowe redagowanie listy argumentów (co najmniej pięć wierszy).
- Zredagowanie i sformułowanie planu zadań do wykonania oraz rozdział zadań pomiędzy członków grupy.

Sesja czwarta

1. Czas trwania: 2 *godziny*
2. Przebieg

W grupach roboczych

Szybkie odczytanie wniosków z poprzedniej sesji.

Powtórzenie planu i weryfikacja wykonanych przez każdego zadań.

Wykonanie plakatu.

Wykonanie czystopisu tekstu prezentacji.

W całej klasie

Wystawa plakatów.

Każda grupa przedstawia wyniki swojej pracy, czytając przygotowany tekst prezentacji.

Ogólna dyskusja.

W grupach roboczych

Grupa wnosi ewentualne poprawki do tekstu prezentacji.